

Gordon Thomas

DUȘMANI VECHI, AMENINȚĂRI NOI

Istoria secretă a Mossad-ului
din 2000 până în prezent

Traducere din limba engleză de
Gabriela Mitrovici
Prefață de Cristian Troncotă

Cuprins

<i>Prefață</i> de Cristian Troncotă	5
Capitolul 1 – <i>Noi începuturi</i>	13
Capitolul 2 – <i>După Saddam</i>	41
Capitolul 3 – <i>Bancherul lui Dumnezeu, turnătorul și Osama bin Laden</i>	79
Capitolul 4 – <i>Un nou califat al terorii</i>	115
Capitolul 5 – <i>Dușmani vechi, amenințări noi</i>	144
Capitolul 6 – <i>Contrabanda nucleară pakistaneză</i>	172
Capitolul 7 – <i>Rețeaua terorii</i>	197
Capitolul 8 – <i>Înfruntarea dragonului</i>	225
Capitolul 9 – <i>Calcul greșite</i>	266
Capitolul 10 – <i>Un canal secret și rachetele Hezbollah</i>	299
Capitolul 11 – <i>Lupta cu focurile lui Satan</i>	327
Capitolul 12 – <i>Deocamdată</i>	369
Capitolul 13 – <i>Lumea lui Nathan</i>	403
Capitolul 14 – <i>Rămas-bun</i>	432
Capitolul 15 – <i>Spionii au un nou șef</i>	467
Capitolul 16 – <i>Iarna Primăverii Arabe</i>	498
<i>Directorii generali ai Mossad-ului din 2000 până în prezent</i>	532
<i>Glosar de termeni și abrevieri</i>	533
<i>Mic glosar de termeni arabi</i>	538

<i>Alte servicii de informații</i>	540
<i>Notă despre surse</i>	545
<i>Bibliografie selectivă</i>	551
<i>Mulțumiri</i>	555
<i>Index</i>	557

Capitolul 6

Contrabanda nucleară pakistaneză

Florile de primăvară din Hindukush înfloriseră de puțin timp când agentul Mossad-ului s-a întâlnit cu informatorul lui pakistanez. Amândoi luptau în linia întâi împotriva terorismului, pentru o cauză comună. Pakistanul era parte a războiului dus de Mossad împotriva terorismului încă de când Al-Qaeda devenise principala grupare teroristă mondială. Recrutarea unor informatori din această țară era o prioritate. Jamal, numele de cod al agentului Mossad-ului, îl întâlnise pe Horaj în prima sa deplasare în regiune în 2001. Jamal l-a ascultat cu atenție pe Horaj când acesta și-a exprimat temerea că Pakistanul va deveni un focar al fanatismului islamic pe care era pregătit să-l combată cu orice preț. La început, Jamal s-a întrebat dacă oferta lui Horaj de a furniza informații Israelului era cu adevărat motivată de dorința acestuia de a reda religiei sale acel caracter respectabil care îi fusese răpit de liderii talibani și de Osama bin Laden. Aceștia, considera el, denaturaseră cuvintele Profetului pentru a provoca ură și teamă. Psihologii Mossad-ului studiaseră însă rapoartele lui Jamal despre trecutul lui Horaj și au decis că acesta putea să le fie de folos. Pakistanul se remarcă prin faptul că administrația de la Washington nu-l trecuse pe lista țărilor care susțineau terorismul. Ba mai mult, după atacurile de la 11 septembrie, țara fusese lăudată în mod frecvent de Condoleezza Rice, care o considera „aliata noastră importantă în lupta împotriva terorismului”. Pe telefonul ei din birou, avea un buton care-i permitea secretarului de stat să-l contacteze

pe președintele pakistanez Pervez Musharraf. Un alt buton îi făcea legătura direct cu președintele George Bush. Dr. Rice, care avea 50 de ani și fusese profesor universitar specializat în Uniunea Sovietică, era principala consilieră a lui Bush în afacerile externe. Astfel, ea îl sfătuisese să ia decizia de a păstra Pakistanul ca partener, alegând să ignore faptul că, din 1989, această țară sprijinise numeroase grupări teroriste din Cașmir în războiul lor împotriva Indiei. Acestea executaseră câteva asasinat în masă pe subcontinent, iar agenții de informații pakistanezi le ajutaseră să aleagă țintele și să planifice acțiunile, inclusiv atacul asupra parlamentului indian din 2001.

Mossad-ul s-a alarmat când Pakistanul și-a dezvoltat propria capacitate nucleară, pe care Musharraf a laudat-o ca pe „agentul nostru neutralizator, care servește la restrângerea influenței Indiei”. La Washington, teama Israelului că Pakistanul avea o armă cu care putea amenința statul evreiesc a fost minimalizată. Un mare număr de agenți ai serviciilor secrete pakistaneze nu erau doar membri ai grupărilor religioase radicale din țară, ci și susținători pătimași ai Al-Qaeda. Oare acea grupare teroristă avea să dobândească, într-o bună zi, mijloacele cu ajutorul cărora să construiască măcar o „bombă murdară” sau chiar o armă nucleară pe deplin funcțională? Era o chestiune dezbătută în mod constant în interiorul Mossad-ului, care l-a trimis din nou pe Jamal într-o lungă călătorie prin râpe înghețate și peste munți învăluiți de nori pentru a ajunge la întâlnire. Îl aștepta informatorul său, Horaj. Plata pe care Horaj o primea de fiecare dată când se întâlnea cu Jamal se poate să fi fost și ea unul dintre factorii care l-au determinat să ajungă încă o dată pe această întindere pustie, aproape de acoperișul lumii.

Acesta era locul în care, într-o iarnă, Alexandru cel Mare își pierduse o întreagă divizie, iar câteva secole mai târziu, aici au pierdut rușii războiul cu mujahedinii din Afghanistan. Și tot aici, pe un vârf de munte acoperit permanent de zăpadă și în crăpăturile adânci dintre stânci, Forțele Speciale americane

au pierdut câțiva dintre cei mai buni oameni în timpul căutării lui Osama bin Laden.

Cea mai avansată tehnologie din lume a fost folosită în acea acțiune. Un satelit hiperspectral, primul de acest gen, a fost poziționat în spațiu, sutele sale de benzi de frecvență fiind menite să reflecte energia emanată de obiectele de la sol pentru a detecta elemente specifice de configurație a terenului cum ar fi stâncile, vegetația, clădirile, peșterile și orice prezență umană. Un alt satelit a folosit „ampretele spectrale” pentru a realiza fotografiile alb-negru cu o rezoluție de 10 cm pe pixel. Radarul cu apertură sintetică (RAS) a transmis imagini pe timp de noapte, adesea în condiții meteo cumplite. Dronele – avioane fără pilot – au înregistrat în mod constant, la fiecare 24 de ore, de la o altitudine de 20 km, imagini ale unei zone de mărimea Californiei. Mai aproape de pământ, aparatele Predator – alte avioane teleghidate, fără pilot – zburau la o înălțime cuprinsă între 30 m și 7 500 m, transmițând informații despre locurile în care așteptau Forțele Speciale împreună cu elicopterele lor, dotate cu „tehnologie silențioasă”, ceea ce făcea ca apropierea lor să nu fie practic sesizată. Acestea erau înarmate cu rachete AGM-130 care puteau fi direcționate prin radar spre gura tunelurilor în care se putea ascunde Bin Laden. Dar țintele fuseseră puține și depărtate între ele și în nici una nu se aflase cel mai căutat om din lume.

Acum, în primăvara lui 2005, armele-minune ale Americii începuseră să caute în altă parte. Plecarea lor i-a provocat un zâmbet crispat lui Meir Dagan, când a observat că tehnologia încă nu era superioară omului în privința culegerii informațiilor. În Mossad există o vorbă potrivit căreia informațiile sunt tot atât de bune pe cât este sursa. Jamal credea că Horaj era cel mai bun. Jamal nu vorbea fluent doar limba oficială a Pakistanului, urdu, ci și alte câteva dialecte locale. Dar la fel ca toate celelalte lucruri care se știau despre acești doi oameni, dialectul în care discutau era învăluit în secretul absolut de care depindea viața lor. Grupul etnic căruia îi aparținea Horaj – punjab, sindhi, pashtun, baloch

sau mujahir – era cunoscut doar de Jamal și de superiorul său din Direcția de operațiuni. Toate celelalte informații personale, cum ar fi vârsta sau starea civilă, erau și ele secrete. Cel mai bine protejate erau informațiile despre locul în care lucra Horaj și nivelul de acces al acestuia la informații importante pentru Israel. În consecință, niciunul dintre rapoartele sale nu a ajuns în dosarul din arhiva Mossad-ului despre individul ale cărui acțiuni i-au determinat pe cei doi să se reîntâlnească în mod clandestin.

Omul respectiv era cel mai de seamă specialist pakistanez în energie nucleară, Abdul Qadeer Khan. Neavând nimic ieșit din comun sub aspect fizic, lipsa unei înfățișări impunătoare era compensată de un zâmbet cuceritor adresat fiecărei femei care îi atrăgea privirea – și multe i-au atras-o – egalat de o aroganță copleșitoare manifestată față de cei care îndrăzneau să-l provoace. Ajungea ușor la liderii pakistanezi; politicienii mai neînsemnați îi pronunțau numele cu venerație. Cei care refuzau să facă ce le cerea nu mai aveau ce căuta în preajma sa; fostul prim-ministru Benazir Bhutto a recunoscut că, în timpul mandatului său, nici măcar ei nu i s-a permis să viziteze laboratoarele lui Khan. Acolo își folosisese el, în iulie 1976, cunoștințele dobândite în anii de cercetări efectuate în Germania, Belgia și Olanda pentru a înțelege tehnica producerii uraniului îmbogățit necesar fabricării unei bombe atomice. Cu opt ani înainte, după ce India vecină testase propria bombă atomică, Khan a fost numit la conducerea programului nuclear pakistanez.

Mossad-ul a aflat că, în timpul șederii sale în Olanda, pe vremea când lucra în cadrul Laboratorului de Cercetări în Dinamică (FDO), Khan avea acces la uzina URENCO de la Almelo, unde se producea uraniu îmbogățit. Construită în 1970 de Marea Britanie, RFG și Olanda, aceasta furniza uraniu îmbogățit pentru reactoarele nucleare europene. În acest scop, folosea o tehnologie ultrasecretă de centrifugare pentru a separa uraniul-235 fisionabil de uraniul-238, învărtind un amestec al celor doi izotopi cu până la 100 000 de rotații pe minut. Mossad-ul a stabilit că înțelegerea

acestei tehnologii complexe l-a ajutat pe Khan să creeze, în cel mai mare secret, arsenalul nuclear al Pakistanului. După ce a făcut asta, toate ziarele din țară au titrat pe prima pagină: „Denigratorii care au spus SUA că Pakistanul nu va putea produce niciodată bomba știu acum că am reușit.” Pentru milioanele de pakistanezi care-l adorau, el a devenit un personaj venerat, geniul care a furnizat mijlocul de a împiedica un atac preventiv din partea Indiei.

În Pakistan, Khan a rămas o figură magică fără pereche, cum nu era, poate, nicio altă persoană din lumea musulmană despre care oamenii citiseră în ziare ori auziseră la radio sau la televizor. Lingușit de cei bogați și celebri, era invitat pe iahturile lor luxoase de pe Riviera Franceză, zburând într-acolo cu avioanele lor private.

Mossad-ul știa însă că personalitatea lui Abdul Qadeer Khan avea o latură mai întunecată și mult mai periculoasă pentru Israel. În timpul uneia dintre scurtele sale călătorii în Europa, un agent al Mossad-ului a reușit să intre în apartamentul lui Khan de la hotel și să-i umble în servietă. Cu un aparat de mărimea unei cutii de chibrituri, agentul a fotografiat documente care au reprezentat prima dovadă concretă a faptului că Abdul Qadeer Khan cumpărase de curând 5 000 de magneți speciali de la o companie de stat din Beijing. Magneții foloseau la accelerarea procesului de îmbogățire a uraniului. Alte documente demonstau că acesta luase legătura și cu alte state care aveau planuri nucleare, în special cu RPD Coreeană, Irak și Iran. În biroul său plin de cărți era un referat întocmit de Școala de Științe Administrative „John F. Kennedy” de la Universitatea Harvard. Lui Khan îi plăcea să le arate vizitatorilor pasajul subliniat de el: „O bombă de zece kilotone este introdusă ilegal în Manhattan și explodează la Gara Grand Central. Aproximativ 500 000 de oameni sunt uciși, iar SUA suferă pierderi economice directe de 1 000 de miliarde de dolari.” Khan închidea cartea cu zgomot și o pune la loc pe raft fără niciun comentariu, știind fără îndoială că realizase pentru Pakistan arma cu care se putea pune în practică un asemenea scenariu îngrozitor. Khan era un geniu rău, fiind motivat nu

doar de lăcomie, ci și de fanatism religios și de dispreț pentru valorile occidentale. Pe măsura că laboratoarele lui deveneau un fel de Mecca la care savanți din țările Lumii a Treia veneau pentru a învăța arta neagră a construirii bombei atomice, Khan a acumulat bogăție și putere. A devenit de asemenea o țintă pentru unitatea *kidon* a Mossad-ului. Aceasta a început procesul lent și meticolos al verificării tuturor informațiilor de care aveau nevoie asasinii săi pentru a alege cel mai eficient mod de a-l ucide.

Mossad-ul se ocupase deja de un savant străin care fusese identificat drept o amenințare, Gerald Bull. Acesta crease, pentru Saddam Hussein, o superarmă capabilă să lanseze rachete nucleare din Irak în Israel. La 20 martie 1990, trei agenți *kidon* l-au executat pe Bull la intrarea în apartamentul său luxos de la Bruxelles. Asasinarea lui Khan era însă mult mai complexă. Era un erou național, iar repercusiunile nu s-ar fi limitat la represaliile directe împotriva Israelului. În timp ce Washingtonul a impus sancțiuni atât asupra Pakistanului, cât și asupra Indiei pentru desfășurarea unor teste nucleare, SUA se opuneau în continuare expansiunii constante a Chinei, astfel încât ar fi condamnat Israelul pentru asasinat. Cu toate acestea, agenților *kidon* li s-a cerut să pregătească mai multe „opțiuni” – cercetarea amănunțită care avea să fie preluul atentatului împotriva lui Khan. Ari Ben-Menashe, care le ceruse agenților *kidon* să pregătească „opțiunile” pe vremea când lucra în Mossad, i-a spus autorului următoarele: „Ceea ce făceau ei era esențial pentru acel gen de operațiune. Punctul lor de pornire era cunoașterea țintei, a obiceiurilor și a stilului acesteia. Felul în care reacționează la o situație, ce anume o provoacă. Abia după aceea puteau elabora un plan operativ.”

Au fost studiate imaginile cu aparițiile lui Khan la televiziune și în jurnalele de actualități difuzate în cinematografe, precum și nenumăratele sale interviuri și prezentări din presă. Au fost notate numele celor mai apropiați asociați ai săi – alți participanți la programul nuclear, oameni discreți care colaborau direct cu el. Călătoriile făcute în Pakistan, Asia și Europa erau atent urmărite;

se știa care era locul său preferat atunci când zbura cu Pakistan Airways – 3A la clasa întâi – și că alegea de obicei să se cazeze, în capitalele europene, în apartamente de lux. Acolo se întâlnea cu diplomați din China, Iran și Irak. Multe dintre aceste apartamente se aflau deja în computerele agenților *kidon*, astfel încât, dacă ar fi fost necesar să se pună microfoane în ele, ar fi putut să facă acest lucru. Au fost studiate preferințele sale sexuale. Avea predilecție pentru un anumit gen de femeie? Era posibil ca vreunul dintre însoțitorii cu care fusese văzut în public să fie șantajabil?

Profilul lui Abdul Khan a fost creat cu migală pe baza unor informații obținute din diferite surse. Planul includea și recrutarea lui Horaj. El și Jamal s-au reîntâlnit după acea zi importantă de 4 februarie 2004, când Khan a luat loc într-un studio de televiziune din Islamabad, s-a uitat la cameră și a făcut una dintre cele mai șocante mărturisiri din lunga istorie a trădării.

„Sunt singurul responsabil de funcționarea pieței negre internaționale a materialelor destinate fabricării armelor nucleare”, a afirmat el.

Înainte ca națiunea uimită să-și poată reveni după cele dezvăluite, președintele Pakistanului, Pervez Musharraf, îmbrăcat în uniformă de comando – fusese general de armată – a luat locul lui Khan și a anunțat că, deși „am fost șocat de aceste dezvăluiri”, îl va ierta totuși pe Khan, pe care l-a numit „eroul meu” datorită serviciilor aduse Pakistanului. Pretextul era fals. Mossad-ul știa că Musharraf nu-și permitea să-l aducă pe Khan în fața justiției.

În timp ce agenții *kidon* continuau să pregătească terenul pentru o decizie privind asasinarea lui Khan, Meir Dagan și analiștii săi au văzut în confesiunea savantului și în extraordinarul răspuns al lui Musharraf dovada unei uriașe mușamalizări menite să ascundă adevărata dimensiune a complicității Pakistanului în proliferarea armelor nucleare. Era o mușamalizare susținută de manevre politice cinice. Acestea au început când Pakistanul a atras de partea sa China, susținând-o în disputa ei frontalieră cu India. Asta a dus la întărirea relațiilor dintre Islamabad și Beijing.